

Ang Nature for Newcomers

Ang Nature for Newcomers ay isang programang naglalayong magbigay ng impormasyon sa mga bagong Canadians, bagong dating sa Canada, at mga residente at bisita na pangalawang lingwahe ang ingles, tungkol sa kaligtasan laban sa mababangis na hayop, sa pamamagitan ng mga materyal sa internet, babasahin, at kawanggawa.

Ang programang ito ay nagbibigay din ng mga workshops at lakbay-aran ukol sa kaligtasan laban sa mababangis na hayop.

Kung interesadong lumahok sa programang ito sa iyong lingwahe, mag-email sa info@wildsmart.ca.

Ano ang Bear Spray?

Ito ay hindi-nakamamatay na aerosol spray, na gawa sa paminta, at maaring gamitin upang hadlangan ang pag-atake ng isang oso. Ito ay panandaliang nakakabulag at nakakabaldado ng hayop.

- Ang Bear spray ay napatunayan ng epektibo sa paghadlang ng pag-atake ng mga oso gaya ng black at grizzly bears. Maaari din itong gamitin laban sa ibang mababangis na hayop, gaya ng cougars at coyotes. Maaring hindi ito nakakatulong upang iwasan ang pagtagpo ng tao at mga naturang hayop, pero ito'y nakakahadlang ng pag-atake at nakakatulong sa paglitgas sa atin sa kapahamakan o kamatayan.
- Maging mapag-matyag at iwasan ang pagtagpo sa pamamagitan ng pagbyahe bilang grupo, paggawa ng ingay, at mapagmasid sa kapaligiran. Huwag magsuot ng head sets gaya ng mp3 players o iPods.
- Dalhin palagi ang iyong bear spray sa tuwing kayo ay mamamsayal sa labas, at sa buong taon.
- Siguraduhing hindi ito expired at bumili ng bagong lata isang beses sa loob ng tatlong taon.

Saan ako makakakuha ng Bear Spray?

Maaring kang umarkila ng bear spray sa Tourism Canmore o maaari din itong bilhin sa mga lokal na tindahang pang-isport.

Nature for Newcomers is a program to provide New Canadians, Newcomers and English as a second language residents and visitors with information on wildlife safety in their language through online materials, print resources as well as outreach programs.

Wildlife safety workshops and field trips to learn more about wildlife safety, bear spray and recreating safely in nature will be provided.

To sign up for a program in your language contact: info@wildsmart.ca

What is Bear Spray?

It is a non-lethal aerosol spray made with pepper that can be used to deter a bear from attacking you. It causes temporary blindness and can incapacitate the animal.

- *Bear spray has been proven to be effective at deterring attacks by black and grizzly bears. It could also be a useful deterrent for encounters with other species, such as cougars and coyotes. It will not stop encounters but can prevent an attack or save you from injury or death.*
- *Take precautions to avoid encounters in the first place by travelling in groups, making noise and being aware of your surroundings. Do not wear head sets such as mp3 players or iPods.*
- *Carry your bear spray every time you adventure into the outdoors and throughout the year.*
- *Check the expiry date and purchase a new can every three years.*

Where can I get Bear Spray?

You can rent bear spray at Tourism Canmore or purchase at local sport stores.

Ang Tamang Pakikisama sa mga Oso

Karamihan sa mga taong nakatira at nakabisita na sa isang bansang may oso ay hindi pa mismo nakakakita ng oso ng malapitan. Ngunit mahalagang alam natin kung paano iwasan ang isang pagtatastrofe, at kung anong gagawin kung ito man ay mangyari.

Iwasan ang Pagtatastrofe sa mga Oso

- Huwag lapitan o pakainin ang isang oso, ito'y maaring maging dahilan ng isang matinding reaksyon ng oso na maaring humantong sa iyong kapahamakan, o ng mga oso.
- Upang iwasan ang biglaang pagtatastrofe, gumawa palagi ng ingay.
- Magmatay sa mga preskong ebidensya ng presensya ng isang oso, gaya ng marka ng paa ng oso sa lupa, mga tira-tira ng laman ng hayop, mga hukay, o mga binaliktad na bato o kahoy.
- Bumiyaher bilang grupo.
- Panatilihing nakatali palagi ang alagang-aso.
- Palaging dalhin ang iyong bear spray at alamin kung paano ito gamitin.
- Kung may makitang oso o may na-amoy na patay na hayop, umalis sa lugar na iyon.
- Huwag pilit pumasok sa mga saradong daan, at palaging sundin ang mga babala. Ito'y sinadya para sa iyong kaligtasan.
- Alisin sa iyong mga gamit ang mga bagay na nakakahalina ng mga oso, gaya ng basura, pagkain ng alagang-hayop, at mga prutas.

Tamang Gawin sa Isang PAGTATAGPO

Madalas ang isang pagtatastrofe ay hindi nauwi sa kapahamakan. Kung hindi ka napansin ng oso, iwasan ito at bumalik sa iyong tinahak na daan.

Kung napansin ka ng oso at hindi ito umalis, huwag mataranta – magsalita ng mahinahon at huwag sumigaw. Manatiling kalmado at dahan-dahang umatras – HUWAG TUMAKBO.

Kung lalapit sa iyo ang oso – kahit na iniwisan mo na ito, tatlo lang ang posibleng dahilan, maaring ito'y nag-uusisa lang, o maari ding dadaanan ka lang, o balak na nitong saktan ka.

Kung patuloy na lalapit ang oso, iparamdam mo dito na mas malaki ka, tumayo ng matikas at kausapin ang oso ng buong tapang.

Living Smart with Bears

Many people live and visit bear country and never see a bear. It is however important to know how to avoid encounters with bears and what to do if you run into one.

Avoid Bear Encounters

- *Do not approach or feed bears, this could elicit an unsafe response that could lead to human injury and/or the destruction of the bear.*
- *To avoid surprise encounters, make lots of noise.*
- *Watch for fresh evidence of bear activity e.g. tracks, scat, diggings, or overturned rocks and logs.*
- *Travel in groups.*
- *Walk your dog on leash.*
- *Carry bear spray and know how to use it.*
- *If you see a bear or see or smell a dead animal, leave the area.*
- *Respect all trail closures and information signs. They are there for your safety.*
- *Remove potential attractants from your property such as garbage, pet food, bird feeders, and berry bushes and fruit trees.*

Handling an ENCOUNTER

Most encounters with bears end without injury. If the bear is unaware of your presence – leave the area in the direction you came.

If the bear is aware of your presence and does not leave, be non-threatening – speak calmly, don't yell. Stay calm and back away slowly – DON'T RUN.

If the bear closes distance on you – even after you have tried to retreat, such behavior could be considered curious, indifferent or predatory.

If the bear continues closing distance – make yourself large, stand your ground and talk firmly to the bear.

Tamang Gawin sa isang PAG-ATAKE

Maaring tumaas ang pag-aso mong makaligtas sa isang pag-atake kung susundin mo ang mga sumusunod na gabay. Sa kalahatan, may dalawang uri ng pag-atake:

1. Depensibong Pag-atake

Maaring prino-protektahan nito ang kanyang pagkaing patay na hayop, o mga anak nito, o di kaya ito ay nabigla sa iyong presensya. Ito ay uma-atake dahil iniisip nitong ikaw ay banta. Alalahaning madalas penepeke lang nito ang pag-atake, upang ikaw ay sindakin.

Ipakita mong hindi ka banta – huwag tumakbo o sumigaw. Manatiling kalmado at dahan-dahang umiwas at lumayo.

Gamitin ang iyong bear spray kung lalapit ang oso.

Kung nahawakan ka na ng oso: MAGPATAY-PATAYAN!

Dumapa ng nakaharap sa lupa, ipulupot ang iyang mga daliri at ilagay ang mga kamay sa likod ng iyong leeg, at ikalat ang iyong mga binti upang mahirapan itong baliktarin o galawin ka. Sa pamamagitan nito, maaaring mawalan ng interes sayo ang oso at iwanan ka. Ang isang depensibong atake ay madalas tumatalag ng di lumalampas sa dalawang minuto. Kung patuloy ang pag-atake, maaaring ito ay hindi na isang depensibong pag-atake, kundi isa ng di-depensibong pag-atake (ibig sabihin, may balak na itong umatake) – sa ganitong sitwasyon, lumaban ka!

2. Di-depensibong Pag-atake

Napansin ka na ng oso, may oras pa siyang lumayo ngunit patuloy parin itong lumalapit sa iyo – kahit na iniwasan mo na. Ang ganitong asal ay maaaring nag-uusisa lang, o maari ding dadaanan ka lang, o di kaya balak na nitong saktan ka.

Gamitin ang bear spray. HUWAG MAGPATAY-PATAYAN, at LUMABAN KA!

Sindakin ang oso: sumigaw; paluin ito ng kahoy o bato, gawin mo ang lahat ng paraan upang isipin ng oso na hindi ka isang madaling biktima.

Kung kayo ay may planong mamasyal sa labas, alalahinan palaging ikaw ay nasa bansang may namumuhay na mga oso.

Ipagbigay-alam kung may nakitang oso at tumawag sa 403.591.7755

Sa lahat ng banta laban sa iyong kaligtasan o sa anumang pampublikong kahigpitnan, tumawag sa 9-1-1

Handling an ATTACK

You may increase your chance of survival by following these guidelines. In general, there are 2 kinds of attacks:

1. Defensive Attack

The bear is protecting a carcass, protecting its young and/or is surprised by your presence. It attacks because you are perceived as a threat. Remember bears will often bluff charge.

Be non-threatening – don't run or yell. Stay calm and back away slowly.

Use your bear spray if bear approaches you. If the bear makes contact with you: PLAY DEAD!

Drop to the ground face down, interlace your fingers over the back of your neck and spread your legs to make it more difficult for the bear to turn you over. By playing dead the bear will likely lose interest in you and leave. Defensive attacks are generally less than two minutes in duration. If the attack continues, it may mean the attack has shifted from defensive to non-defensive (i.e. predatory) – in this case fight back!

2. Non- defensive Attack

The bear is aware of your presence, has time to leave but continues closing distance on you – even after you have tried to retreat. This behaviour could be considered curious, indifferent or predatory.

Use your bear spray. DO NOT PLAY DEAD and FIGHT BACK!

Intimidate the bear: shout; hit it with a branch or rock, do whatever it takes to let the bear know you are not easy prey.

If you're planning an outdoor adventure, remember that you are traveling in bear country.

Report bear sightings to 403.591.7755

For all public safety emergencies, call 9-1-1

Ang Tamang Pakikisama sa mga Cougars

Bagamat hindi madalas nakikita, ang mga cougars ay naninirahan din sa Bow Valley. Ang susunod na impormasyon ay makakatulong sa ating kaligtasan laban sa mga cougars.

Iwasan ang Pagtataupo

- Madalas umiiwas sa mga tao ang mga cougars.
- Bumiyahe bilang grupo at panatilihing magkasama ang lahat lalo na ang mga bata at mga alagang aso.
- Ang mga cougars ay nahahalina sa mga bata, dahil sila ay maliit at malikot. Palaging bantayan ang mga bata, lalo na sa dapit-hapon o madaling-araw, kung kelan mas aktibo ang mga cougars.
- Panatilihing nakatali palagi ang alagang-aso.
- Gumawa ng ingay upang alam ng mga cougars na may mga tao.
- Umalis sa lugar kung may nakita o na-amoy na patay na hayop. Madalas nitong tinatabunan ang mga hayop na kanilang pinapatay.

Tamang Gawin sa Isang PAGTATAGPO

- Agad pulutin ang mga bata at mga alagang-hayop.
- Huwag tumalikod sa isang cougar.
- Tingnan ang cougar sa mata.
- Dumistansya dito at bigyan ito ng puwang upang makatakas.
- HUWAG TUMAKBO; ito'y maaari maging mitsa ng isang pag-atake.
- Ipakita at iparamdam dito na mas malaki ka.
- Dahan-dahang umatras.

Tamang Gawin sa Isang PAG-ATAKE

- Lumaban at gamitin ang kung anuman ang hawak mo.
- Gamitin ang bear spray (panatilihin itong abot-kamay, at mainit tuwing tag-lamig, upang maging mas epektibo).

Ipagbigay-alam kung may nakitang cougar at tumawag sa 403.591.7755. Sa lahat ng banta laban sa pampublikong kaligtasan, tumawag sa 9-1-1

Living Smart with Cougars

Cougars, though rarely seen, are residents in the Bow Valley. The information below will help you stay safe.

Avoid Cougar Encounters

- Cougars generally avoid people.
- Travel in groups and keep everyone together including children and dogs.
- Cougars can be attracted to children, due to their small size and erratic movement patterns. Keep watch over your children, especially during dusk and dawn, when cougars are most active.
- Walk your dog on leash.
- Make noise to alert cougars of your presence.
- Leave the area if you see or smell a dead animal. Cougars usually cover their kills with forest debris.

Handling an ENCOUNTER

- Immediately pick up children and pets.
- Do not turn your back on a cougar.
- Maintain eye contact with the cougar.
- Always leave room for it to escape.
- NEVER RUN; it may trigger an attack.
- Make yourself appear as large as possible.
- Back away slowly.

Handling an ATTACK

- Fight back with anything at hand.
- Use bear spray (keep canisters easily accessible and warm in winter to improve effectiveness).

Report cougar sightings to 403.591.7755

For all public safety emergencies, call 9-1-1

Ang Tamang Pakikisama sa mga Elk

Iwasan ang Pagtatagpo sa mga Elk

Madalas nakikita ang mga Elk sa Bow Valley. Ang susunod na impormasyon ay makakatulong sa iyong kaligtasan laban dito.

- Maaaring maging mapanganib ang mga Elk.
- Kung namamalyan nito ang iyong presensya, ito'y maaaring dahil masyado kang malapit.
- Bigyan ito ng malawak na lugar upang gumaraw. Panatilihin ang tatlong-bus na distansya.
- Huwag lumapit sa elk o sa mga anak nito.
- Maaaring saktan ng elk ang kanilang sarili o ang mga tao sa pamamagitan ng biglaang pagtawid o pagtakbo sa gitna ng daan o mga bakod, kung ito'y tinatakot.
- Panatilihing nakatali palagi ang alagang-aso.
- Ang mga babaeng elk ay nagiging agresibo sa mga buwan ng Mayo at Hunyo, dahil sa mga panahong ito sila madalas nanganganak.
- Ang mga lalaking elk ay nagiging agresibo sa mga buwan ng Septyembre at Oktubre, dahil sa mga panahong ito sila nakiki-pagtalik.

Ang Tamang Gawin sa isang PAG-ATAKE

- Kung ikaw ay ina-atake ng elk, magtago sa likod ng isang matibay na istruktura, gaya ng puno o sasakyen.
- Kung meron kang bear spray, gamitin ito.

Ipagbigay-alam kung may agresibong pagtatagpo laban sa elk at tumawag sa 403.591.7755

Sa lahat ng banta laban sa pampublikong kaligtasan, tumawag sa 9-1-1

Living Smart with Elk

Avoid Elk Encounters

Elk are commonly seen in the Bow Valley. The information below will help you stay safe.

- *Elk can be dangerous.*
- *If the animal is responding to your presence – you are too close.*
- *Give them plenty of room. Keep at a distance of at least 3 bus lengths.*
- *Do not approach elk or their calves.*
- *Elk can endanger themselves or humans by suddenly running into traffic or fences if spooked.*
- *Walk your dog on leash.*
- *Female elk can be especially aggressive during the May – June calving season.*
- *Male elk can be especially aggressive during the September – October breeding season.*

Handling an ATTACK

- *If you are charged by an elk, position yourself behind a solid structure such as a tree or car.*
- *If you have bear spray consider using it.*

Report aggressive elk encounters to 403.591.7755

For all public safety emergencies, call 9-1-1

This project has been funded with the support of the following organizations:

